

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Secundus, Siue Exempla, In Septem Capitalium Vitiarum
Detestationem, Per Quadragesimam, Anno M. DC. XLVI. narrata

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

Capvt III. Luxuria quantum sit malum, & quantorum malorum causa,
puellæ & viduæ historia docetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48186](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48186)

CAPVT III.

LVXVRIA QVANTVM SIT MALVM,
ET QVANTORVM MALORVM CAVSSA,
PVELLÆ, ET VIDVÆ HISTORIA,
DOCVR.

PARS PRIMA.

I.
VIRTUTES VI-
TIORVM DE-
FORMITATE
SPECTATA,
ILLVSTRIORVM
APPARERE.

NOBILIORES, in Gallia, fæminæ quædam, cum in publicum etiam procedunt, nigram fronti, vel genis plagulam agglutinant, quam quidam Germanus nunc de fronte in maxillas, aliàs de maxillis in frontem magnæ heroidis migrasse conspicatus, interrogavit, quid illa, vel vulneris, vel vlceris tam vagi plagula teget? aut cur hodie vlcus velatum aliam, quàm heri, stationem haberet? Responsum est, splenijs quidem veterum litteris inscriptas frontes fuisse vestitas, alium autem esse morem harum, feminarum; quæ plagulam illam, non tanquam cataplasma vultui affigant; sed vt atro eius colore niuæ cutis commendent venustatem. Hinc à gynæceo *muscam pulchritudinis* appellari. Quod etiam multæ è nostratibus fæminis faciunt, dum rallam tæniam capiti imponunt, vel collo circumplicant, vt (sicut in scacchorum ludo *rex ater in albo, & albus in atro*) magis, de ipsa contrarietate, in oculos incurrant. Hoc agunt fæminæ etiam illæ, quæ ita nigre sunt, vt, etsi è camino prospicerent, tamen in Mauritania natæ viderentur. Utuntur, cum fructu & laude, simili artificio SS. litteræ, SS. PP. & morales Philosophi, quin & omnes scholæ Theologorum; dum enim volunt virtutes docere, vitia illis opposita proponunt consideranda. Quin & ipsorum hominum virtute prædicatorum dignitas clarior euadit, si iuxta ponatur indignitas flagitiosorum. Quo pacto & Spartani olim, vt sobrietatem suaderent, ebrij hominis absurditates in theatrum prodixerunt. Tantò igitur augustissimæ Dei Matris, D. D. Theclæ, Cæciliæ, Catharinæ, Barbaræ, Vrsulæ ac sociarum, aliarumque Dei sponsarum illibata virginitas; & iuuenum, puellarumque nunc purissimè viuentium castitas amabilior, honoréque & gloria ac *aureolâ* dignior esse censetur, quantò, in vno, alteròue exemplo, luxuria (quæ teste S. Thoma, est *appetitus inordi-*

inordinatus venerorum) maiorem infamiam, pœnamque commere-
ri ostendetur. Appositè enim hæc cum avaritia oppugnatur, quia
vel authore Ethnico, hæc *duæ res sunt, quæ maximè homines ad malefi-
cium impellunt, luxuries & avaritia*: sæpe etiam se trahunt opes &
voluptates, estque magna vitij & diuitijs affinitas. Quod & Poëta
indicat illis versibus:

*Admonui quoties, auro ne pollue formam,
Sæpe solent auro multa subesse mala.*

Quamquam verò opulenti maiorem habeant ad luxuriandum oc-
casionem, tamen nec pauperes sunt ab hoc vitio immunes, inter
quos ipsos etiam plures Adonides, quàm Hippolyti reperiuntur.
Vtrisque ergo exemplum narro.

Tempore Honorij III. Pontificis, Anno Christi 1222. scripsit
egregiè doctus, & insignitè pius ordinis Cisterciensis religiosus, in
monasterio Heisterbachensi, Cæsarius dictus illustrium miraculo-
rum & historiarum libros XII. in quorum lib. 2. cap. 25. testatur,
Wormatiæ, Iudæum habitasse, cui filia erat eximiè formosa. Sed
quia forma non solùm fragile, verùm etiam periculosum esse bo-
num solet, etiam hîc naufragij causa fuit. In vicina, immo conti-
gua domo, degebat iuuenis clericus, humanis, quàm diuinis rebus
magis addictus, Abronis vitam degens; cuius præcipua occupatio
erat, in lecto, & fenestra iacere, luxuria diffluere, delicatè ac molli-
ter vivere, Oscè non Latine loqui, arbitrari formas. Neque enim,
vt Iob olim, *pepigerat fœdus cum oculis suis*. Neque illud menti infi-
xerat: *Virginem ne conspicias, ne forte scandalizeris in decore illius*.
Inter primas igitur curas illi erat, spectare & spectari. Verè Plato,
amoris principium scripsit, *esse oculos*: & rectè Musæus oculos *quas-
dam velut cordis ansas* esse aiebat, *quibus caperetur*. Hinc & alius di-
xit Poëta: *Si nescis, oculi sunt in amore duces*. Multi bibendo, plures
videndo hauriunt venenum. Quod & huic iuueni contigit. Emis-
sij oculis virus traxit; vt dicere posset:

Vi vidi? ut perij! ut me malus abstulit error?

& illud: *Oculus meus depradatus est animam meam, in cunctis filiabus
urbis mea*. Qua via plurimi incipiunt perire. In obuios & obuias
obturum figunt, neque vllam sinunt formam præterire, cuius non
sumantur cupiditate; toties attoniti, quoties rapti; quasi Medusam

G 2

aspexissent,

S. Thom. 2. 2.
q. 153. a. 1.

Author ad
Hercn. l. 2.

Tibul. lib. 1.
cl. 9.

II.

IUVENIS OCULI
LORVM LASCIVIA,
ET VICINIA VIRGINIA
SBDUCTVS.

Iob. 31. 1.
Eccli. 9. 5.
Plato dial. de
Amore. Musæus
in Leand. dro.

Virgil Ecl. 2.
Thren. 3. 51.

Clem. Alex.
lib. 6. Strom.
cap. 1.

S. Basil. 1. de
vera virginit.
2. Petr. 2. 14.
S. Augustin.
in Psal. 50.

aspexissent. *Lascivi aspectus*, inquit Clemens Alexandrinus, & *versatilibus*, & *tanquam conniventibus oculis intueri, nihil est aliud, quam oculis mœchari, cum per eos cupiditas ineat, prima pugna praludia*. Tales oculos S. Basilii, *libidinis pronubos*, ac quasi lenas vocat, S. Petrus, *plenos adulteriÿ*. De longe vidit David illam, in qua captus est: *mulier longè, libido prope*, ait S. Augustinus. Nec quidquam est castitati magis perniciosum, quam cum Isæo illo Assyrio sic *oculis laborare*. Iuuenis igitur iste in nullam vel frequentius, vel libentius oculos impexit, quam quæ & vicinissima erat, & speciosissima.

O occasio, quot fures facis? Nemo, præter cynigeros magicis artibus vrentes, ignem accendit in stabulo aridis straminibus pleno. Soli isti nigri erronei modum nôrunt, quo flamma innoxia, & stipulas & stuppam lambat. At nos audaculi mortales, sine vlla vel arte, vel virtute, stramen & ignem iungimus, & incendium non formidamus? Si, in vicinia esse Sirenum, nocet, quid fiet si ad illas prorfus adnavigamus? si in eadem, cum Circe, domo habitamus?

S. Hieronym.
ep. 47. ad ma-
trem viduam
& eius filiam.

Quid tibi necesse est, ait S. Hieronymus, *in ea versari domo, in qua necesse habes quotidie aut perire, aut vincere? quis unquam mortalium iuxta viperam securos somnos capit? qua etsi non percutiat, certè sollicitat. Securinus est, perire non posse, quam iuxta periculum non periisse*. Immo periisse. Quod iuuenis iste probè expertus est. Sed & Iudæi filia sensit. Vt enim clerico puellæ forma, ita puellæ placuit Clerici pecunia, & magis etiam dona. Ergo vbi animaduertit, se cum cura aspici, tantò lentiùs clerici ædes transiit, vt tantò diutiùs aspiceretur. Summopere enim sibi plaudunt fæminæ, si vident, se alijs placere; & placere autumant, si intelligant, oculos à se non auerti. Egrè siquidem, quæ deformia sunt, aspiciuntur: vti & pulchra visum inuitant atque irretiunt. Nam, vt S. Ambrosius ait, *teritur officijs pudor, audacia emicat, risus obrepit, modestia soluitur, dum urbanitas affectatur*. Neque ista pro exiguis habenda sunt. Non enim hîc valet illud dicentis, *mel summo digito, non cava manu gustandum esse*. Ionathæ quantum periculum creauit, vel summitate virgæ id attigisse? ex vna scintilla, quanta sæpe incendia extiterunt? Quid non effecit in puella officiosa clerici huius urbanitas? Quia enim facilè vicissim probamus eos, à quibus probamur, & pronum est hominibus amantes redamare, cœpit formosula illa Iudæi filia & ipsa pecunio

S. Ambros. 1.
de virgin.

Philostat in
Sophist.

let illud dicentis, *mel summo digito, non cava manu gustandum esse*. Ionathæ quantum periculum creauit, vel summitate virgæ id attigisse? ex vna scintilla, quanta sæpe incendia extiterunt? Quid non effecit in puella officiosa clerici huius urbanitas? Quia enim facilè vicissim probamus eos, à quibus probamur, & pronum est hominibus amantes redamare, cœpit formosula illa Iudæi filia & ipsa pecunio

pecuniosum præsertim iuuenem Clericum curiosius obseruare.

*Nil non permittit mulier sibi, turpe putat nil,
Cum virides gemmas collo circumdedit, & cum
Auribus extensis magnos committit elenchos.*

Iuuenal. sat. 6.

Fecit itaque quod Salomon in procaci muliere descripsit; nam postquam & ipsa totos dies, velut illex auis ad fenestram sedit, cantuq; se adesse monuit; præsertim autem postquam tempus exeuntis & redeuntis, vel è schola, vel ex Ecclesia iuuenis Clerici exactè nouit, omni vigile diligentius excubuit, ne cum negligeret prætergredientem, & pileum illicem deponentem; quem & vicissim blando risu natuq; de fenestrâ resalutauit; beatam se iudicans, si eius se aspectu solari potuisset. Vetus verbum est, *ultronea merx foetet*, & quæ corrumpi incipiunt venum exponuntur. Machæropeus, qui domi habet gladios & pugiones inauratos, ante tabernam exponit enses & ferramenta rubiginosa. Ita castæ & bonæ indolis virgines domi clauduntur, effætæ, & de quarum nuptijs desperatur, in fenestris, & ianuis, & plateis identidem conspiciuntur oculis prostitutæ; & ni fallor, hinc inhonestæ etiam *prostibula* appellantur, quia ante *stabula*, quæstus causa, prostabant olim, nunc ante stabula & ostia quæuis. Hinc nemo quærat, cur Hebræa puella non manserit casta.

*Certa quidem tantis causa est manifesta ruinis,
Luxuria nimium libera facta via est.*

Propert. l. 3.
eleg. 11.

Dabat ipsa vicinia ius iuueni, vt Iudæum subinde inuiferet, & cum eo se negotium habere fingeret, vel ludens potitaret. Quanquam non tam pater illi, quàm filia cordi erat, quando domum illam intrauit. *Nempe pater titulus, filia causa fuit.* Libentiùs autem ædes illas subibat, quando parentes ex negotio abesse cognorat. Ea ars erat, vt patrem quæreret, quando volebat filiam reperire. Et volabant nonnunquam vltro citroq; schedæ litteræq; que absentiam illam vel indagarent, vel proderent. Hoc est, quod Salomon cauere iussit, in illa muliere, à se descripta, cum dixit: *Prudentiam voca amicam tuam, vt custodiat te à muliere extranea, & ab aliena, quæ verba sua dulcia facit.* De fenestra enim domus mea, per cancellos prospexi, & video paruulos, considero vecordem iuuenem, qui transit per plateam, iuxta angulum, & prope viam domus illius, graditur in obscuro,

Proui. 7. 4.

ad uesperascente die, in noctis tenebris & caligine. Et ecce occurrit illi mulier ornata meretricio, praparata ad capiendas animas: garrula & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis, nunc foris, nunc in plateis, nunc iuxta angulos insidians. Apprehensumq; deosculatur iuuenem, & procaci vultu blanditur, dicens: Victimam pro salute voti, hodie reddidi vota mea. Idcirco egressa sum in occursum tuum, desiderans te videre, & reperi. Intexui funibus lectulum meum, strani tapetibus pictis ex Aegypto: aspersi cubile meum myrrha, & aloë, & cinnamomo. Veni inebriemur uberibus, fruamur eupitis amplexibus, donec illucescat dies. non est enim vir in domo sua; abiit via longissima: sacculum pecunie secum tulit: in die plena luna reuersurus est in domum suam. Irretiuit eum multis sermonibus, & blanditijs labiorum protraxit illum. Statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciuens, & ignorans, quod ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta iecur eius: velut si avis festinat ad laqueum, & nescit, quod de periculo anima illius agitur. Eleganter S. Hieronymus ait: *Cave, ne domum exeas, & velis videre filias regionis aliene; quamuis fratres habeas Patriarchas, & Israel parente lateris. Dina egressa corrumpitur. Nolo te sponsum quarere per plateas. Sponsus in plateis non potest inueniri.*

S. Hieronymus
ep 22. ad Eusebium
Roche.

III.

OCULORVM
CVSTODIA
QVAM NECES-
SARIA?

S. Gregor. 12.
Moral. c. 2.

Ierem. 9. 21.

Gen. 3. 6.

Videte hinc, quantum noceat, quod vos, o iuvenes, parui facitis, quod exiguum esse existimatis, quod apud vos quotidianum est. Maximi saepe exitij principium est, oculos incaute aperuisse, & vidisse. Rarius Basilisci, quam eiusmodi Medusæ occurrentes nocuerunt. Cum sit inuisibilis anima, ait S. Gregorius, nequaquam corporearum rerum detestatione tangitur, sed per quinque corporis sensus, quasi per fenestras interiora respiciens concupiscit. Hinc etenim Ieremias ait: *Ascendit mors per fenestras nostras, ingressa est domos nostras. Mors quippe per fenestras ascendit, & domum ingreditur, cum per sensus corporis concupiscentia veniens habitaculum intrat mentis, &c.* Vi ergo S. Iob cogitationes cordis caste seruare potuisset, sed cum oculis pepigit, ne prius incaute aspiceret, quod postmodum inuitus amaret. Ne ergo quadam lubrica in cogitatione versemus, prouidendum nobis est, quia intueri non decet, quod non licet concupisci. Neque enim Eva vetitum lignum contigisset, nisi hoc prius incaute conspiceret. Scriptum quippe est: *Vidit mulier, quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis, aspectuq; delectabile, & tulit de fructu illius, & comedit. David secundum cor*

Domini

Domini electus, ait S. Hieronymus, & qui venturum Christum sancto sepe ore cantauerat, postquam deambulans super tectum domus sue Bethsabee captus est nuditate, adulterio innoxit homicidium. Ob hoc periculum ait Christus: *Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & proijce abs te: expedit enim tibi, ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam.* Quid nocet vidisse? inquit nonnulli. Plurimum, & tantum, quantum hostem in urbem admisisse. Ut enim hostis in urbem irrumpens spoliat, vastat, incendit omnia; sic vel vnicus aspectus aufert tibi quietem, tollit, cogitationes serias & honestas, animum libidine inflammat. Quod ille queritur, qui ait: *Oculus meus depradatus est animam meam, in cunctis filiabus urbis mee.* Et si vis scire, quò progressus sit iuuenis clericus ab aspectu? ad colloquium, ad oscula, ad stuprum. Quare meritò D. Hieronymus oculorum nutus, *moriturae virginitatis principia* appellauit. Et Prosper Aquitanicus refert, puellam Veneris simulachrum impudentius intuitam à dæmone infessam. Quemadmodum & Leontius, in vita Simeonis Sali memorat, illum, quem Simeon inflictâ alapâ curauit, ob stupri consuetudinem à Spiritu malo arreptum. Si enim vel oculus peccans sic plectitur; immo, si, teste D. Gregorio; matronam nobilem in publica supplicatione caeodæmon inuasit, quòd *carnis*, ut ipse loquitur, *voluptate victa, à viro suo non abstinerit*, quando sequenti die, Oratorium S. Sebastiani, cum processione reliqua fuit intratura; quanto minùs parceret immundus Spiritus illis, qui propudiosi formarum arbitri, non solum de fenestris, & in plateis, sed in ipsis etiam Deo consecratis templis, oculos, tanquam venaticos canes, emittunt, ut prædam indagent, & pestem animæ reportent? O quantam in hos nanciscitur Orcus potestatem? quàm eos agitat? ad quas non sceditates gradatim præcipitat? Quod agnoscens Antisthenes, quodâ delicias prædicante, *Hosium*; inquebat, *filijs contingat, in delicijs viuere: quia à delictijs in quod non dedecus venit?*

Vitia enim sunt instar catenæ, in qua annulus annulum trahit: semper crescunt, nisi citò rumpantur, aut, ut incendium, in scintilla opprimantur. *Doctissimi viri vox est*, ait S. Hieronymus, *pudicitiam in primis esse retinendam: qui amissa, omnis virtus ruit.* Et ibidem, *Amor forma rationis obliuio est, & insania proximus, scdum minimeq*

S. Hieronymus.
ep. 22. ad Eustochium.
2. Reg. 11. 2.
Matth. 5. 29.

Thren. 3. 51.

S. Hieronymus
in vita Hilari-
onis.

S. Greg. 1. 1.
dial. c. 10.

Laërt. lib. 7.
cap. 1.

IV.
VITIORVM
CATENA.
S. Hieron. l. 1.
aduers. Iouin-
ian.

minimeq; conueniens animo sospiti vitium: turbat consilia, altos & generosos spiritus frangit; à magnis cogitationibus ad humillimas detrahit; querulos, iracundos, temerarios, dure imperiosos, seruiliter blandos, omnibus inutiles, ipsi nouissime amoris facit. Nam cum fruendi cupiditate insatiabilis flagrat, plura tempora suspitionibus, lachrymis, conuersionibus perdit, odium sui facit, & ipsi nouissime sibi odio est. Et S. Ambrosius ait: *Sauus criminum stimulus libido est, qua nunquam manere quietum patitur affectum: nocte feruet, die anhelat, de somno excitat, a negotio abducit, a ratione reuocat, aufert consilium, amentes inquietat, lapsos inclinat, nullus peccandi modus, & inexplebilis scelerum situs, nisi morte amanti extingui non potest.* Et alio loco: *Quasi clavis suffigitur anima corporeis voluptatibus, & cum semel adhaerit cupiditatibus demersa terrenis, difficile in altum potest, unde descendit, sine Dei fauore, reuolare. Actuum enim suorum vincula laqueis, & secularium deliciarum illecebris obnoxia iam tenetur.* Vnde & hoc par iuuenum eò processit, vt, amissa integritate, foedis amoribus vacarent. Quo in flagitio, perierunt Verecundia, Honestas, & irreparabilis thesaurus Virginitatis; castitasque voluptatum carnis moderatrix. Et quamquam fornicatio cum infideli sacrilegium non est, est tamen in eadem specie fornicatio grauior. Vt autem nulla voluptas maiorem post se trahit animi perturbationem, ita ingens breui anxietas orta est in animo puellæ. Quæ, vbi se prægnantem ac vterum ferre sensit, metu ac solitudine plena, id quam primùm iuueni indicauit, consilium ab eo petens, & remedium; parata infantem antè occidere, quam eum peperisset, nondum genitrix, & iam interfectrix. Ruborem enim aiebat, se ferre non posse; quamuis eum dudum iam perdidisset. *Est enim verecundia pudicitia comes, cuius societate castitas ipsa tutior est, vt ait S. Ambrosius.* Verecundia igitur & pudore amisso, tanquam excusso freno, etsi peccabat magnâ licentia, tamen nolebat peccasse videri. Super hæc & *me miseram*, inquebat, *in legem nostram grauiter deliqui; parentem hoc facinus meum ita in me incitabit, si rescuerit, vt me crudelissimis modis sit interfecturus, clam cruciandam, qua olim palam lapidanda fuisset.* Iuuenis, vt erat versipellis, atque ad fallendum ingeniosus, bono eam animo esse iubet, facili se negotio remedium inuenturum, aut rimam, qua elabatur. Certabat in vtriusque animo dæmon de via inuenienda. *Femina, quid*

S. Ambr. l. 1.
de Cain &
Abel c. 5.

Idem. e. 4. in
Lucam.

S. Ambr. l. 1.
4. 19. de offic.

quid aliud occurrere poterat, quàm vt arctè se constringens fatum immaturum suffocaret, aut tumentem vterum dissimularet; vel veneno pelleret, quod conceperat; aut editum in cloacam abijceret; vel fuga sibi consuleret; aut nece sibi ipsi manuque violenta illata poenam meritam præueniret. Vel probior, vel nequior fuit iuuenis. *Si dixerit, inquit, tibi pater tuus, vel mater, quid est, filia, venter tuus intumescit, videris nobis concepisse? respondebis: Si concepi, nescio, hoc scio, quia virgo sum, & nondum virum cognoui.* Hæc respondebis, inquit, cetera meæ curæ relinquito; ego eos naribus traham, & probè efficiam, vt credant tibi, sitque honori maximo, pudicitiam perdidisse. Ita à se discedunt. Iuuenis, dum secum varias rationes exputat, hoc consilium inuenit. Nouerat cubile Iudæi, in ima parte domus esse, & vergere in plateam. Ad eius valuas, in tempesta nocte, accedit, longiore arundine instructus. Ibi foramine modico reperto, arundinem ad dormientes intromittit, & velut per fistulam sibilans, verbaque infundens, hæc fatur: *O iusti, & Deo dilecti* (proprijs nominibus eos exprimens) *gaudete, ecce filia vestra virgo concepit filium, & ipse erit liberator populi vestri Israel.* His dictis, paulatim & sine strepitu, arundinem foras ad se retraxit. Voce tali, tam insolita, Iudæus expergefactus, vxorem quoque euigilauit: quam ita est allocutus: *O chara mea, non te excitauit quidquam? non audisti vocem cælo missam? Angelus adfuit. Vxore nihil se audisse affirmante; surgamus ait, & humi iacentes lehouam oremus, vt & tu vocem illam audire merearis.* Hæc iuuenis, ad fenestram foris aurem applicans, omnia solertissimè excepit. Animatior ergo, illis aliquantulum orantibus, eadem, quæ priùs infurauerat per canalem verba, repetiuit, &, coronidis loco, adiecit: *Magnum debetis filia vestra honorem exhibere, magnam curam adhibere, & cum multa diligentia seruare puerum, de eius virgineo corpore nasciturum, ipse enim est Messias, quem expectatis.* Dixit, & arundine silenter ad se reducta, risum continere non potuit, cum porrò audiret Hebræos coniuges inter se se mirè sibi, de spurio Messia gratulantes. Vbi paululum, ad cachinnum exonerandum, secessit, auscultatum denuo rediuit, intellexitque, quàm libenter audierint, crediderintque, *se esse iustos, & Deo dilectos;* quanti que se fecerint, quòd ipsi essent parentes eius Virginis, quæ Messiam esset paritura.

H

Et

Et verò ludibrium subesse non potest, inquiebant, cum vox eadem fuerit iterata; & non dormientibus, sed vigilantibus, & preces ad cœlum fundentibus audita. Denique hoc eos, ut plerumque nimis credulos, maximè fefellit, quia falli se non posse arbitrabantur. Nihil ea ampliùs nocte somni capiebant, horæ omnes nimis longæ videbantur; diem properare, singulis penè momentis temporis, optabant. Lux ubi vel crepera terris est reddita, citatam ad se filiam oculis metiuntur, & solito pinguiorem factam deprehendunt simillimamque prægnanti. Tum serò atque ex animi sententia fateri iubent, unde illi uterus creuerit? Illa non diu responsum meditata, illico, uti à proco instructa erat, dixit, Virginem se esse illibatam, ceterùm si & mater sit, virtute id altiore factum esse debuisse. Huc ducit impudentia. *Erubescere debemus, & condemnare peccatum, non defendere*, ait S. Ambrosius ille officiorum magister, *quoniam pudore culpa minuitur, defensione cumulat*. Cumulavit & hæc puella culpam apud mortales pariter ac immortales.

S. Ambros.
lib. de Abel
& Cain.

V.
INFAMIS ET
MISER EXITVS
VANITATIS ET
IMPIETATIS.

Vidisses parentes, præ gaudij magnitudine, se non capientes. Et, quia magnæ lætitiæ animorum, non possunt premi, illico vicinis, vicini familiaribus, hi amicis suis dicunt, scribunt, narrant, & quæ ab Angelo manifestata, & quæ à filia Virgine modestissima, modestissimèque intellecta fuissent. Ex rumore fama, è fama fit, in omnibus plateis clamor, & ingens congratulatio omnium synagogarum. Concurritur undique è pagis, castris, urbibus, ad virginem videndam, salutandam, munerandam, quæ Messiam esset paritura; congeruntur dona, honores exhibentur. Sed nemo omnium suam personam melius egit, quàm puella, doctissimè simulans sanctitatem, & in sinum suum ridens, quòd, cum lupanari debita esset, throno Salomonis digna censeretur. Insultabant iam etiam Iudæi Christianis, quòd, in eum usque diem, gratis Christum pro Messia habuissent, & in eo impletum iactassent, quòd Isaias esset vaticinatus: *Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel*: Iam demum apparere imposturam Christianorum, Iudæorum verissimam veritatem. Talia, per totam ciuitatem Wormatiensem, perque dissita etiam loca, non sine offensione multorum, quotidie iactabantur. Verè, tu Deus, *odisti observantes vanitates superuacuas; & in vanitate sua apprehenditur peccator*. Nam inanissimos hos triumphos

Isa. 7. 14.

Psal. 30. 7.
Eccli. 23. 8.

phos

phos in magnum luctum conuertisti. Aderat iam tempus pariendi, quo ingens ad domum puellæ confluit multitudo Iudæorum cupientium *nova natiuitate diu desiderata, lætificari. Sed iustus Deus, vanam spem iniquorum conuertit in fabulam, gaudium in tristitiam, expectationem in confusionem.* Vt enim eorum patres olim, cum Herode, de natiuitate salutifera filij Dei turbati sunt; ita & ipsi gaudere de vanitate in luctum desitura merebantur. Adfuit ergo tandem hora partitionis, & ecce, ad aliorum mulierum morem, dolores, gemitus, clamores exaudiebantur, & prope Corybantes necessarij erant, qui cymbala pulsarent, ne tanti puellæ eiulatus à gente Hebræa, antefores, & in plateis ante domum stante perciperentur. Quanquam ij clamores vocibus Iudæorum satis confundebantur, identidem clamantium, *Messia, Messia veni, desiderium collium aternorum, desiderate cunctis gentibus.* Magna expectatio, magna illusio. Parturiant montes, nascetur ridiculus mus. Nam hæc dum clamarent magnis vociferationibus, prodijt tandem infans in lucem, sed infelciter; metamorphosi prorsus inopinata: non enim Messiam, sed puellam peperit putata virgo; cuius spes omnes, omnis honor, gaudiū omne in irritum ceciderunt. Riserunt Christiani Messiam feminam; triumphauit vera Religio; data est in ruborem vanitas: Mendacium futuro atramento absolutum: Iudæi tantæ ignominia impatientes, penè dirupti sunt indignatione; quorum vnus in furorem datus arreptum pede infantem ad parietem allisit; mortemque infanticidio, ipse etiam meruit. Parentes, postquam puerperam tormentis adegerunt prodere stupratorem, penè ipsi etiam, luctu contabuerunt. Filia præ pudore, non ausa est ampliùs in publico comparere, omnium digitis notanda, mensis omnibus narranda, omnibus seculis cantanda. Hunc finem habet infamis voluptas. Verè D. Hieronymus exclamat: *ò quam acerbus fructus luxuriæ, amarior felle, crudelior gladio! foetentior hirco.* Vnde in Emblemate,

Est eruca salax, indexq; libidinis hircus.

Nullum certe peccatum est magis erubescendum, nullum, ipsa natura duce, homines magis occultare nituntur; vnde & inter opera tenebrarum præcipue computatur; & à S. Paulo *passiones ignominia* appellantur, quæ ad hoc peccatum incitant. In inferno, igne

fulphu-

Andr. Alciat.
Embl. 72.

VI.

INFAMIA LI-
BIDINOSORVM,
Rom. 1, 26.

Gen. 19. 24.

fulphureo punientur luxuriosi, quia summus est fætor huius flagitij. Quod etiam ita punitum est, in hac vita, quando *Dominus pluit super Sodomam & Gomorram sulphur & ignem*. Et punitum est per *passiones ignominia*, in multis viris, reprehensas. Tigillinum præfectum vigilum & prætorij, inter supra concubinarum & oscula, sectis nouacula faucibus, inhonestam clausisse vitam, ait Corn. Tacitus. Speusippum Philosophum de Platonis schola in adulterio turpiter perijsse, refert in Apologetico Tertullianus. Ignominiosum est hoc viris, & pro fræno esse potest. Sciuit Deus muliebris sexus, in hoc vitio, fragilitatem, quare, velut frænum aliquod, aut antidotum, illis à natura adiecit maiorem quandam verecundiam, naturalem; quæ nisi esset, pauca castæ essent. Plurimæ enim magis se continent, ne coram hominibus erubescant, quàm ne Deum offendant. Vident, nihil esse contemptibilius, muliere impudica;

Eccli. 9. 10.

quippe *Omnis mulier, quæ est fornicaria, quasi stercus in via conculcabitur*; nullus vult eam honestus ducere; nulla honesta matrona vult eam in domo seruare. Inter maxima conuitia est, & velut per compendium dedecus omne arguitur, si qua *meretrix* appellatur. Certè, iuxta Apostolum, quæcunque domina sciens ancillam suscipit, & in domo sua retinet infamem; meritò & ipsa pro infami lena aut meretrice est habenda: *quoniam qui talia agunt, digni sunt morte: & non solum, qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus*. Igitur, si non culpa, saltem infamia tales debet frænare. Ad

Rom. 1. 32.

Aristot. lib. 4.
Ethic. & lib.
2. Rhet.
S. Thom. 2. 2.
q. 116. a. 2.

hoc enim data est *verecundia, quæ est dolor quidam ac perturbatio ex malis aut presentibus, aut futuris infamiam inferentibus proueniens*, vt vult Philosophus, seu vt S. Thomas, est *timor turpitudinis exprobrabilis, qui principaliter respicit vituperium, culpam consequenter*: ad hoc pudicitia, qua quis verecundatur de actibus, de quibus homines magis verecundantur, & infamantur. Hanc in puellis infamiam prodit venter; vt negare non possint, quod natura testatur. Et, quamuis, vtique à corruptis, inuentæ sint vestes mulierum nouæ, in orbem distentæ, ac circa lumbos, instar abollæ, longè latèque diffluentes, & follicantes, quæ vterum iam grandem & partui proximum possunt cælare; prodit tamen certè vel ipse partus tandem claro vagitu facinus matris suæ; qui nihil aliud clamat, quàm vt crimen eius accuset, quæ, si, quod professa est, fuisse, eum non peperisset.

perisset. Siquidem, post verum Messiam genitum, nulla amplius virgo parit. Ploratu itaque proles ait: *in peccatis concepit me mater mea*: nec iam ab Adamo prima mea duntaxat origo, sed hæc proxima quoque me contaminavit: ita *ex ore infantium* Deus manifestat veritatem. Quanti sit pudoris hoc flagitium, testantur illæ ipsæ impurissimæ meretrices, quæ, præ pestilenti verecundia, id confiteri omittunt, vt à Confessario virgines putentur. Quas non tantum impudicas, sed etiam sacrilegas postea fuisse intelligit, quando se se veritas prædit. In sacro tribunali humiles nos esse oportet, quando autem ad inhonesta allicimur, ibi verecundos. O quam erubescant, in extremo iudicio istæ, quæ coram vno sacerdote, non audent turpitudines suas accusare, eoque homine, & sciente humanam infirmitatem? quantus pudor, quæ infamia erit, coram toto mundo stare, & proclamari meretricem, mendacem, sanctitatem & innocentiam fingentem, denique sacrilegam, & SS. Pœnitentiæ & Eucharistiæ violatricem! *Hominem vereris præsentem*, ait S. Ambrosius, *Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti non vereris præsentiam?* Quos non conscientia morsus sentiunt, quæ à parentibus, à famulitio, ab ipso facinoris conscio stupratore, se audiunt virgines salutari? Nonne amarissima est ironia, si te virginem vocat, qui fecit meretricem? Quanta enim laus est virginitatis, tantum dedecus est in impuritate. *Pudicitia*, inquit S. Cyprianus, *est honor corporum, ornamentum morum, sanctitas sexuum, vinculum pudoris, fons castitatis, pax domus, concordia caput, &c.* Sed vt *matura & in viris probata semper, & a feminis appetenda: sic inimica eius impudicitia semper est detestanda, obscenum ludibrium reddens ministris suis, nec corporibus parcens, nec animis.* Tantam habet vitium carnis foeditatem, vt nomen turpitudinis propriè fortiatur. Omnia enim, vt S. Thomas docet, seniu & cupiditate carnali, qui nobis communis est cum bestijs, non ratione meretur. Qua de caussa Aristoteles alijque Ethnici Philosophi luxuriam, inter belluina vitia enumerauerunt; & Dauid luxuriosos dixit fieri, *sicut equus & mulus, quibus non est intellectus.* S. Petrus illos comparauit *sui lota in volutabro luti*; S. Paulus eos esse asseruit, *quorum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum: qui terrena sapiunt.* Quorum omnis fortitudo *in lumbis, & vis, in umbilico ventris est.* Nihil ita homini charum est, vt honor, apposuit Deus

S. Ambros. in
Psal. 118.

S. Cyprian.
lib. de bono
pudicit.

S. Thom. 2. 2.
q. 156. a. 4.

Aristot. 7.
Ethic. c. 6.

Psal. 31. 1.

2 Petr. 2. 22.
Phil. 3. 19.

Iob. 40. 11.

libidini ignominiam, vt tantò magis ab ea abhorreret, quantò minùs vult honoris paci detrimentum. Est enim vitio huic adeò annexa infamia, vt ob illud Magdalena non solùm à Pharifæo, sed etiam ab ipso Euangelista *peccatrix* appellaretur.

Luc. 7. 36.

VII.

B. MARIAE
VIRGINIS NO-
MEN, REVE-
RENTIA, SO-
DALITATIS,
CASTITATIS
MOTIVVM, LI-
BRA.

Vt autem pudore tantò magis deterreantur, non tantùm notantur impudicæ, quando vocantur *peccatrices*, sed etiam quando proprio nomine nuncupantur. Pleraque enim feminarum nomina sunt virginum nomina, aut certè non modò honestarum, sed etiam sanctarum matronarum. Quid putas tibi dici, si inhonesta es, quando Cæcilia, Thecla, Catharina, Barbara, Vrsula, Margarita, aut Martha vocaris? Hungari, reuerentiæ caussa erga Dei Matrem *Dominam suam*, nulli alteri fæminæ nomen *Mariae* imponunt. Quàm indignum fuit, Iudæi huius obscœnissimã filiam tantùm sibi fūmere, vt, ad regendum facinus, se sineret, pro *Messia matre*, haberi; & honorari? ita indignissimum est, te tantæ Virginis nomen ferre, & non imitari virtutem; sed scortari, moechari. Verùm ad vos me conuerto, Mariani Sodales, quorum hodie patrona, Angelo nunciante, in Matrem Dei electa colitur, vos nolite prædictum iuuenem Clericum imitari, qui otio, ignaviæ, Baccho & ventri deditus, aliud fortasse è diuinis litteris nihil sciuit, quàm vt Isaiæ de Virgine paritura vaticinium, in scurrilem iocum, & ad excusandas excusationes in peccatis adhiberet. Væ, qui se Virginis profitentur ministros, & in sordibus versantur, die ac noctè! *Virginum* illa *virgo est*, non meretricum, non scortatorum, non libidinosorum. Nullos magis purissima auersatur, quàm impuros; castissima quàm incestos, intemerata, quàm maculis omnibus inquinatos. A Deo, atque ex Euangelio discite, quales esse oporteat, qui eius esse in familia volunt. Ad *Angelorum Reginam & Dominam* missus est Angelus Gabriel. Qui sunt Angeli, vel Angelis pares, immo superiores? *qui non nubunt, nec nubuntur*; qui in carne viuunt sine carne; inter delicias sine voluptate. Hi non tantùm Angeli sunt, sed Angelis, hoc nomine, maiores; Angeli enim, quia non tentantur, non pugnant, non vincunt, nec referunt coronam suæ castitatis. Vobis magni ea virtus constat. Rogarat aliquando religiosus, Cupidine exagitatus, F. Ægidium, quo sibi antidoto, aduersus hoc morbi genus, vtendum arbitraretur? *Quid, inquit ille, mi frator, quid molosso te incessentia*

Luc. 1.
Matth. 22. 30.

Chron. S.
Francisci. 1. p.
1. 7. 6. 7.

*incessenti faceres? Saxo, dixit alter, aut fuste ita exciperem, ut fugere compelleretur. Tum S. Ægidius, Ita cum carne tua, quando lasciuire incipit, age & desinet molesta esse. Sic, diuinâ gratiâ, vos carnem vestram tractatis; atque, vt, quæ priuatim scio, plurima omittam, ardor corporis castigandi, & è multitudine, & è seueritate se se flagellantium heri eluxit. Mirati sunt multi tantam austeritatem; multi ad imitandum exarserunt. Si vsus esset his remedijs clericus ille iuuenis, longè meliorem nobis historiam reliquisset. Itaque ille abominatio fuit Deiparæ, nec jam Angeli, sed diaboli officio functus; quem non potuit, nisi vt desertorem, & irrisorem agnoscere: cum similis simili gaudeat, & castos casta amet; impuros Virgo excretur. Vos Angelum Gabrielem imitami, cuius insigne est, vt, liliu gestans, Mariam pingatur salutare. Liliu enim est symbolum castitatis. Supernè patet, in imo clauditur; vti & castus ad hæc inferiora, mundana & carnalia cor gerit clausum; sed apertum ad cœlestia, vt dicat: *Nostra conuersatio in cœlis est.* Sic enim etiam *mulier innupta & virgo cogitat, quæ Domini sunt, vt sit sancta corpore & spiritu: quæ autem nupta est, cogitat, quæ sunt mundi, quo modo placeat viro.* Liliu candet, vti & castitas est pura. Liliu punctis aureis fulget, vti & castitas ornata charitate. Nam Christi & Matris eius amore vos seruatis illibatos. Liliu est medicina vstionis; vti nihil magis extinguit flammam libidinis, quàm amor castitatis. Liliu integrum cum est, candet, & miræ est fragrantia, contritum autem & læsum, ac confricatum splendorem pariter amittit & odorem; atque illico foetere incipit; ita castitas quàm diu integra manet, cœlestem spirat odorem; violata autem foetet, vt infernus.*

Phil. 3.
1. Cor. 7.

*Vt flos in septis secretus nascitur hortis,
Ignotus pecori, nullo contusus aratro,
Quem mulcent auræ, firmat sol, educat imber,
Multi illum pueri, multa optauere puella:
Idem cum tenui captus defloruit ungue,
Nulli illum pueri nulla optauere puella.
Sic virgo dum intacta manet, tum chara suis, sed
Cum castum amisit polluto corpore florem,
Nec pueris iucunda manet, nec chara puellis.*

Catull. in
carm. nupt.

Quid est, iumenta putrescere in stercore suo, ait S. Gregorius, nisi car-
nales

uales homines in fatore luxuria vitam finire? Quid multis opus est, ita fætet hoc vitium. vt qui ei sunt dediti, conscientia suadente, frequentare Congregationes sponte desinant, atq; seipsos excludant; quos sciunt B. Dei Matri abominandos. Quæ est maxima laus & Congregationum, & Congregatorum: nam, sicut mare, mortuos eijciunt.

VIII.

IMPURORVM
INSIGNIA NON
LILIA, SED
CORNYA.

Cùm ergo liligeri sint casti, atque illis insignibus, ob bonum vitæ odorem, ob innocentia candorem, ob eminentiam virtutis conspicui esse mereantur; quibusnam insignibus notantur impuri? Nimirum fractis auribus, exefas enim sæpe habent aures, morosum, oculos fugillatos, totam faciem tuberibus notatam, & floribus illicitæ Veneris. Quin & fætor illos prodit; halitus damnat; hircuiunt; neque iam hircorum contenti sunt cornibus, verùm etiam ceruorum ramos gestant, de Phryxis in Actæones transmutati. Vt enim taceam à D. Senensi Catharina, à S. Euthymio Abbate, atque alijs quibusdam Sanctis Venereos illos pusiones, cùm fortè, in via transirent, de fætoe suo agnitos: *Si bene ac rectè iudicas*, ait in quadam homilia Cæsarius, *incomparabiliter grauiorem putorem reddunt cogitationes luxuriosa, quàm cloaca*. Certè Mallonia illa illustris Romana, quando mori sponte maluit, quàm in impuras Imperatoris delicias consentire, Tiberio non est verita, tanquã hirsuto atque olido seni, obscœnitatem oris exprobrare. Quapropter ille à vulgo *Hircus vetulus* est appellatus; honestissimo nomenclaturæ genere. De talibus supra citatus Poëta canit,

Est eruca salax, indexq; libidinis hircus:

Zach. 10: 3.
Matth. 25: 32.

immo ipse de talibus ait Dominus, per Zachariam: *super hircos visitabo*. Tunc scilicet, quando homines separabit ab inuicem, sicut pastor segregat oves ab hœdis: & statuet, oves quidem à dextris suis, hœdos autem à sinistris. Atque, vt noua quondam forma, alienaq; cornua fronti Addita Aristæum & Actæonem dedecorarunt, ita isti matrimoniorum vastatores non solum ipsi cornibus fœdi sunt, sed alijs quoque, cum Diana, ignominiam aspergunt: vt dici possit,

Ouid. lib. 3.
Metam.

Dant sparsæ capiti viuacis cornua cerui.

Quod, in Annalibus Choniates de Andronico Imp. Constantino-politano memorat, qui *cornua ceruorum* insignia & rari aliquid habentia, in porticibus fori suspendi iussit; non, vt alij magnates in palatijs

palatijs faciunt, ob speciem magnitudinis ferarum, quas cepisset, ostentandam; sed potius, ut feminarum, quas ipse corrumpibat, & ciuitatis mores notaret. Fertur (fabulane, an historia, non con- tendo) curiosa aliquando mulier vidua intrasse templum, ut in- teresset, dum cacodæmon ex infesso eijceretur. Ibi dum varia va- rij ex illo Spiritu sciscitantur, illa quoque scire voluit, vbinam suus- maritus paulò priùs defunctus esset? in cælo, an in Purgatorio, aut apud Inferas sedes? cui amarissimè iocosus Satan respondit, neque in cælo eum esse, neque in Purgatorio, neque etiam in Inferno: ita enim eum ab illa cornibus multis magnisque esse oneratum, ut non modò, non per angustam cæli, sed neq; per amplissimam Orci por- tam quiuerit intrare. Quod de vna muliercula faciliùs credi po- test, si tota quædam communitas, hoc insigne potuit tanquam ho- norificum acceptare. De muliercularum Insularum licentiosa impuritate, tempore Galeatij Sfortiæ, in hunc modum scribit Io- uius. *Ea tum erat ex multo otio luxuriantis seculi conditio, in ipsis præ- cipuè nobilioribus matronis, ut totum pudicitia decus ab humanitate au- la alienum prorsus & subagreste putaretur: ideoq; Princeps ad licentiam libidinis proclivatus, & inuenta vigore venustateq; oris supra omnes spe- ctatu dignissimus procacibus feminarum oculis & desiderijs cupidissimè deseruiret. Erat enim tunc vulgatum inter feminas, nullam ex Principis concubitu fieri impudicam, earumq; maritos, qui ineptis hirci videri possent, ita excellere aureis CORNIBVS, ut dignitate cunctos ante- irent. Quò vterius progredi potest cæca libido? si ipsa dignitatem meretur turpitude? & ignominia nota signum excellentiæ existi- matur? Nimirum rectè Aristoteles luxuriam inter belluina vitia, posuit; illa enim, ut doctè S. Thomas animaduertit, omnia sensu, & cupiditate carnali, quæ nobis communis est cum belluis, non- ratione metitur; quare hominem similem facit equo & mulo, qui- bus non est intellectus. Ac, ne cornua desint, inuenies, apud alios tau- ro, apud Clementem Alexandrinum, libidinosum etiam centauro, apud alios, alijs bestijs, in ignominiam, comparatum. I nunc, & sodalitem tibi elige; libido inter bestias, castimonia inter An- gelos, te faciet sodalem: illa inter vpupas, hæc inter columbas: il- la inter hœdos, hæc inter agnos te statuet. Huius pretium est cælo dignum; illius tanta immunditia est, ut Fœlicula virgo, postquam*

Iou. in eleg. lib. 3.

Aristot. lib. 7. Ethic. c. 6. S. Thom. 22. q. 156. a. 4. Psal. 31. 9.

Clem. Ale- xand. lib. 4. Strom.

nullis tormentis aut pollicitationibus à Christiana religione ac puritate corporis diuerſi potuit, maluerit, iuſſu Flaeci comitis, in latrinam detrudi, & ibidem mori, quàm libidine contaminari. Nulla ſcilicet corporis labes nocere poteſt, ſi anima ſe inquinari non patiatur: quemadmodùm nihil iuuant corporis atque veſtium munitiæ, ubi pectus plenum eſt ſordibus pudendis & erubeſcendis, vultusque ipſe Vitelliana cicatrice ſtigmofus.

PARS SECVNDA.

IX.
IRA DEI IN
DETENTIO-
NE NAVIS, ET
IMPVRÆ SVB-
MERSIONE
OSTENSA.

Jerem. 3. 3.

Rom. 8. 13.

Io. Moſchus
in Prat. ſpi-
rit. cap. 36.

ED quia nonnulli adeò ſunt dura & perfrictæ frontis, vt neſciant ampliùs erubeſcere, ad aliud nobis remedium, eſt veniendum. Licet, tota ciuitate differantur, licet publicis vocibus meretrices nominentur; licet illis in faciem dicas, nomen illarum eſſe cum pudicitia proſtiturum; licet inculces, ipſas, domum, cognatos, totam familiam dedecore affici; adhuc rident, adhuc de fenestra annuunt, adhuc velut aues illices cantu vocant pelliciuntque tranſeunt, & tantùm non hederam aut myrthum præ foribus appendunt, vt ibi Bacchi & Veneris Nymphas ac miniſtras conſtet habitare; licet vaticineris, à prouincia relegandas; licet mineris carceres & carnifices; licet dicas virgis per forum, agendas, capite plectendas, nihil his omnibus mouentur; idcirco meritò audiunt: *Frons mulieris meretricis facta eſt tibi, noluiſti erubeſcere.* Vbi ergo verba nihil efficiunt, ad verbera eſt procedendum. Apud ſeruiles animos plus poteſt corporis dolor, quàm animi pudor: perfricuerunt faciem, frons illis ænea eſt; cutis tenella; ictus ſolos ſentiunt, dedecus contemnunt; ſicut nec hili faciunt, quidquid viderint, à ſaliua, quam ſemel imbiberunt, diſcrepare. Si quos itaque honeſtatis omnis oblitos, non commouet ſupra dictæ puellæ parentumque & cognatorum eius, omniumque Iudæorum, tam luculenta infamia, clades, calamitas; nõrunt grauiora ſibi à Deo, quàm ab hominibus impendere: nõrunt Apoſtoli comminationem: *Si ſecundùm carnem vixeritis, moriemini: nec morte tantùm animæ, ſed non rarò etiam morte improuiſa.* Huius rei exemplum breue, ſed illuſtre refert Ioan. Moſchus, aliàs Euiratus, cuius liber eſt tantæ authoritatis, vt in ipſa quoque ſeptima ſynodo citetur. Vt enim appareat, quanta ſit grauitas huius criminis, Palladium adducit

adducit

adducit

adducit testem, qui à nauarcho ipso, cui id contigit, rem audiuit narrari. Is cum alijs Constantinopolim, alijs Alexandriam, alijs aliò nauigantibus, & ipse è portu soluit. Par conditio erat omniù, par tempestas, pares venti: sed nauigatio impar. Nam vbi omnes in altum iam promòrant, alijs prosperè euntibus, solus repentè, in medio mari, coactus est subsistere. Remoram piscem aiunt alioqui vim eam habere, vt nauem sistat, cui sese applicat. Sed nullus ibi piscis, nulla arena, breuia nulla, nullæ sidebant anchoræ, & tamen nauis immota stabat. Nihil venti in vela incidentes, nihil remi pellentes, nihil, qui ad clauum sedebat, vel arte, vel labore efficere potuerunt. Stetit nauis tanquam rupes. Neque verò vnus horè duntaxat id spacium fuit; totos quindecim dies ea nauis pertinacia durauit. Semper eodem loco hærebat, quasi clavis affixa, aut centum anchoris astricta. Versabantur omnes, in magno metu, mœstitia, & desperatione, inde potissimum anxij, quòd causam non perspicerent, qua progressus nauis in liquido impediretur elemento. Quando S. Carbonij corpus, ex Helba insula, Populonium est, per mare, transuectum, immensa pluuia, toto itinere, circa vtraque nauis latera, procelloso turbine, deiecta est, neque vnica quidem gutta in nauim illapsa. Nauis oneraria maxima, ingentes columnas vectura, è littore Troadis in mare traducenda erat, nec tamen à magna hominum multitudine, iniectis funibus trahi poterat, idque per dies complures, vt aded à cacodæmone detineri putaretur. Rogatus est Siluanus Troadis Episcopus, vt ad littus egrederetur, & precibus ad Deum fuis nauem promoveret. Orauit, funem leui manu apprehendit, & nauis illico secuta est ductum trahentis. Sæpe igitur vel ab Orco cursus nauium interpellatur, vel à Cœlo incitatur. Quare & ille nauclerus ope humana destitutus, ad diuina se contulit auxilia; compluresque dies Deum ardentibus votis rogauit, vt in tanto rerum discrimine versantibus ne deesset. Quod & illos nautas fecisse legimus, qui Ionam vexerunt, quando *Dominus misit ventum magnum in mare; & facta est tempestas magna in mari, & nauis periclitabatur conteri.* Quemadmodum autem tunc Propheta dixit: *Tollite me, & mittite in mare, & cessabit mare à vobis;* ita ad nauarchum hunc orantem vox de cœlo accidit, quæ diceret: *Mitte foras Mariam, & bene nauigabis.*

S. Gregor. l. 6.
dial. c. 11. Sur.
10. Octob.
Socrat. lib. 7.
cap. 36. Ba-
ron. An. 434

Ion. I. 4.

Cogitanti, quid hoc sibi vellet, & quænam Maria esset in mare præcipitanda, altera mox & repetita sententia est in aures ingesta: *Dixi tibi, Mitte foras Mariam, & salui eritis.* Exclamat gubernator illico: *Maria, ô Maria!* nesciebat enim, quæ, aut vbi illa esset Maria. Iacebat quædam obscuri nominis femina in angulo extremo navis, Maria dicta, quæ se citari existimans, *Quid fieri vellet Dominus navis,* interrogavit? Iussit eam nauclerus ad se venire, ac, remotis arbitris, ita compellavit: *Vides, Maria, me peccatorem? non est numerus scelerum meorum; non potest ea pati Deus: eorum gravitas tanta est, ut navim non sinat progredi. Nimirum ego sum onus illud propter cuius flagitia vos omnes estis perituri.* Dixit hæc, cum tanto animi sensu, ut exemplo icta mulier in se descendens, altum ingemisceret, diceretque: *O mi nauarche, tace de tuis, ego, ego verè sum peccatrix.* Tum nauarchus, *Quæ,* inquit, *putas peccata esse, quibus Dei in te iram concitavisti? Va mihi,* ait mulier, *non est ullum genus peccati, quo non sim inquinata. Meo merito, meâ culpâ, in hoc periculum venisti. Vna perpetravi, quod omnes luitis. Et, ne me ficto hac animo loqui existimetis: Maritum ego habui, ex quo duos filios peperì, quorum, cum vnus ad nonem, alter ad quinque annos ætatis venisset, coniunx mortuus est. Ego vidua, cum sine viro esse non vellem, in vicinum mihi militem oculos conieci; is me ita totam cepit, ut eum non ambita omnibus modis ambirem, intuitu, nutu, salutatione, & quia infamiam metuens, eius non ausa sum domum intrare; tandem, amoris impatiens, ad eum meos familiares mittere statui, nuptiasq; eius flagitavi. Negant subinde, ob iustas causas puellæ, se in coniugium alterius consensuras: sed profectò sapius iuvenes ac viri cordati, quando animadvertunt, non se, sed suas opes peti; aut vident, se mirabiles cum vxore, ducturos appendices. Quod etiam miles iste vidit. Nam etsi mali de vidua nihil audiuit, etsi rogari, quàm rogare maluit, viris tamen ad se legatis, rotundis verbis negavit, se vxorem ducturum, quæ ex altero viro filios suscepisset; hæreditatem diuidi, minui amorem, causam dari innumeris litibus, denique vitricum se, non parentem nominatum iri. Ita nimirum, ut dixit S. Cyprianus, *offert demon oculis formas illices & faciles voluptatis, ut visu destruat castitatem.* Quippe vidua hæc militem nimis sicientibus oculis contemplata, primò calere, mox ardere cœpit; postquam autem eius potiundi sibi*

S. Cyprian.
de zelo & in-
vidua.

sibi spem incidi audiuit, etiam, præ amore insanijt. Quæ enim infania maior esse posset? non dormire, non quiescere quiuit; nec cibus illi, nec potus sapuit; omnia in tædium mutata sunt; denique, consueto mulierum more, & contagio iam ab Eua tracto, quæ vitium magis amavit: utque desiderata, dum negantur, commendantur; ita illa non destitit, per vim, per dolum militem sibi adipisci. Quam in rem varia excogitavit, quibus sibi sponsum faceret; adiit vicinas, quæsiuit philtrea, paravit veneficia; sed brevissimum illi rei conficiendæ compendium dictavit: cacadæmon, quo suggerente, ex vidua facta est Medea; nam extincto omni amore naturali, duos, sibi ante hac charissimos filios, spem nominis, solamen domus, occidit, ne Iasone suo carere cogeretur. Ita Veneris amor, maternum amorem strangulat; & quiduis audeat, ut vel per philtrea, vel per venena, vel per quæcunque flagitia, desiderijs suis potiatur. Non est dubium, commota esse viscera materna, quando vidit primogenitum, novem annorum puerulum, grassante pharmaco, expallescens, & inter maximos cruciatus, cum morte luctantem, sed furor nescit frænari; & vim naturæ infert. Quare & alterum quinquennem interemit, duo funera intueri tolerabilius rata, quàm spe carere nuptiarum. O cæcus amor! ô mulier quid non facis, dum furis? Et tu, ô iudex Mundi, qui hæc de cælo aspicias, cur parcis? Non parcis, sed differs, ut patientiæ tuæ virtutem, & iræ simul ostendas æquitatem, dum tempus expectas magis opportunum, demonstrasque humani consilij vanitatem, quod se sæpe priuat maximo bono, illud, quod sperat, non consecuturum; ut utroque careat. Hæc igitur vidua occiso utroque filio, ac sepulto, quasi obice remoto, bona iam spe, militem foras prodeuntem observavit, atque in via ultro interceptum allocuta est, in hæc verba: *Scis te, à me amari, eaq; propter nuptias tuas expey. Et ut agnoscas te amari vehementer, ecce filios meos, quos solos intellexi matrimonio nostro obstat, ex oculis removi. Nec illibenter, ut nôris, illis me priuani, quia ex te alios spero; quem, ut iterum nôris, quanti faciam, ecce, ut unum haberem, duos interemi: da te igitur mihi, cui te vides sanguine meo esse chariorem.* Quàm noxia sunt consilia furiosorum? quæ ista ad matrimonium adiumento fore speravit, ea maximè obstiterunt. Miles enim, ut cognouit, eam tam crudele facinus admisisse, iam multò

magis Furiam videns auersabatur, & cum iuramento protestatus est, se nunquam in coniugium illius consensurum, apud quam illi semper in simili periculo ac metu esset viuendum. Nam censuit, eam non aliã in maritum fore, quã in proprios liberos extitisset: quouis verbo, quouis acerbiore aspectu occasionem latrocinij accepturam. Repudiata igitur, ne scelere patefacto, magistratui ac publicæ iustitiæ obijceretur, fugit. Sed Dei manum quis effugiet? *En adsum* igitur, aiebat ad nauarchum, *age mecum, quod lubet; merui dudum perditã, omnibus modis perire.* His auditis gubernator, vir, æquè moderatus ac prudens, ne quid præcipitanter ageret, nondum voluit eam in fluctus spargere; sed certius, vtra pars rea esset, exploraturus dixit: *Ecce ego in scapham descendam, si, me absente, nauis progredi cæperit, manifestum erit, meis illam fuisse peccatis attentam.* Dixit, in scapham se demisit, nihil promouit. Fixissima & nauis & scapha hæsit, eodem loco, eodem pondere ligata. Regressus ergo in nauim, ad mulierem conuersus ait: *Nunc & tu in cymbam egredere.* Vix in eam mulier demissa est, cum statim scapha tanquam vertiginè passa, se quinquies in gyrum circumuertens, velut tanti oneris impatiens, sponte subsidit, & cum muliere videri desijt. Nauis autem, illico *tanta velocitate cucurrit, vt tribus diebus ac dimidio,* nauigatio fuerit peracta, quæ quindecim diebus alioqui indiguisset, Deo moras compensante.

X. Quid miramur in femina, quod regi, quod toti olim genti & exercitui contigit? quando, ó Deus, *flauit spiritus tuus, & operuit eos mare: submersi sunt, quasi plumbum in aquis uehementibus?* Nimirum hoc est, quod Zacharias vidit; *hac est amphora egrediens. Et ecce talentum plumbi portabatur, & ecce mulier una sedens in medio amphora.* Caro nimirum est amphora, in qua anima sedem suam habet, quæ impudiciã, & impietate, velut *talento plumbi, deprimitur, corpus enim, quod corrumpitur, aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem.* Vbi mihi discrimen vide: multi corporis castitate vsque in cælum leuantur; alios impuritas mergit in profundum inferni. S. Maximiano Præsule Syracusano Constantinopoli Romam nauigante, in Adriatico mari, exorta est atrox tempesta, in qua disruptis velis, malus fractus, & nauis ipsa vndiq; *foedum in modum lacerata, plurimis foraminibus inimicam aquam admisit,*

PECCATI PONDUS, DIVINIS POENIS INDICATVM.

Exod. 15. 10. Zachar. 5. 6.

Sapi. 9. 15.

S. Gregor. M. l. 3. dial. c. 30.

admisit, & ad tertiam vsque Zonam impleta est, vt adeò mare æquè in nauì, ac nauis in mari esset. Ibi, sumta omnes SS. Eucharistia, ad piè moriendum se comparauerunt. Sed eorum (maximè autem S. Maximiani) virtute, onerata fluctibus triremis, toto octiduo, à se ipsa velut vim habens, continuò progressa est; nono die, postquã ad portum incolumes omnes peruenerunt, vnus post alterum in litus excedit; agmen clausit vltimus Maximianus, quo vix in litus egresso, eodem temporis momento, nauis, quæ aquas dudum, hauserat, quasi officio suo defuncta, aquis hausta est. Adeò & ipsi triremi sua ab hominum pietate incolumitas fuit. Impietas autem tam plumbeum pondus habet, vt ipsas etiam secum naues in exitium trahat. Vidisses vnâ tunc

Antennas, proram, malos, tonsasq; natantes,

nisi S. Maximiani virtus atque integritas nauim salubriter sustinuisset: sustinuisset periculosè nauim alteram impura mulier, neque progredi siuisset, nisi cum illa eiecta nauclerus sentinam exonerauisset. Et quia nauì corpus simile esse dixi, trahit profectò luxuria in exitium naturam omnem, virosq; effeminat. Hinc Diogenes à Lacedæmonijs, ad Athenienses reuertens interrogatus: Vnde, aut quò iret? respondit: *A viris ad feminas.* Nec sexus tantum hoc vitio evertitur, sed etiam destruitur. 1. Corpus, quod eneruat, lepra maculat, lue Venerea exhaurit. Multi dum sunt casti, sunt instar alicuius Angeli formosi: quod de S. Stephano in Concilium adducto scriptum legimus: *Et intuentes eum omnes, qui sedebant in concilio, viderant faciem eius tanquam faciem Angeli.* Et relucet profectò ex ipso vultu pudicitia. Ast vbi libido inualuit, non tantum fit facies petulans & immodesta, sed etiam lurida & cadauerosa, vt vel natura stigmatè notet impudicos. 2. Quòd si non omnibus hoc contingit, in facie, tantum tamen est peccati huius pondus, vt plurimis etiam vitam auferat. Notus est bonus zelus Phinees, qui, quando, *vnus de filijs Israel intrauit, coram fratribus suis, ad scortum Madianitidem, vidente Moysè, & omni turba filiorum Israel, qui stebant ante fores tabernaculi, surrexit de medio multitudinis, & arrepto pugione, ingressus est, post virum Israelitem in lupanar & perfodit ambos simul.* Atque vt, vel natura docente, criminis istius inhonestas, ad eundem modum, punita videatur, teste Valerio & Plutarcho, Alcibiades

Lucrèt. l. 6

Laërt. lib. 6.

Act. 6. 15.

Num. 25. 7.

cibiades Atheniensis cum Timandra meretrice, in actu Venereo, à Lyfandro est interfectus. Quod & Phaon hominum pulcherrimus suo exitio testatur. Nam à Mytilenæorum mulieribus perditè amatus, & ardentè appetitus, inque adulterio deprehensus, dirissimè quidem, sed iustissimè est iugulatus. Quod & Paulus Diaconus narrat de Rodoaldo rege Longobardorum. Innumera sunt exempla eorum, qui, in conclavi meretricis, ab æmulis sunt interfecti. Neque eundem est procul, factum est id in Mailingen loco vix vnâ horâ Ingolstadio distante: ibi nobilissimus, ingeniosissimus, matri suæ charissimus filius, in mensa amasiæ suæ assidens; atque non solum inter pocula, sed etiâ prope inter oscula & amplexus ipsos scortati, à rivali ex improviso superueniente est confusus, vixque tantum temporis superuixit, vt per scalas descendens, vulnere manu cohibito, in finium, qui erat ante hospitium, se proiciens, ibi moreretur, vbi spurcissimæ suæ vitæ haberet symbolum ac monumentum. Extat Epitaphium illius, in Feldkirchensi templo, quod legentes monet, vt si non velint parem vitæ exitum sortiri, disparem instituunt viuendi rationem. Pari ferè pacto, narrat Lampridius, mortem vitæ similem habuisse Heliogabulum naturæ portentum, quem ait, *fato à tali monstro pœnas reposcente in latrina occisum esse, dum ventrem exoneraret.* 3. Longe magis grauatur anima, obscuratur intellectus, eneruatur fides, extinguuntur gratiæ lumen; induratur ad bonum voluntas; roboratur ad malum. Tædet orare, templum est nausea; audire de Deo fastidium. Subeunt interea turpiloquia, blasphemiarum, iuramenta falsa; &, vno verbo, templum S. Spiritus fit spelunca diabolorum. O quanta est istorum metamorphosis! apud illos, qui angeli fuerunt, & sponsæ Christi, vertitur amicitia Dei in iram & indignationem; &, ex hærede cœli fit mancipium Orci. Amittit enim talis regnum æternum, perdit beatitudinem summam, ad quam creatus est; & fit reus cruciatuum æternorum. Atque, vt ex difficultate remedij vulneris grauitas æstimetur, quàm graue malum esse oportet, cui sanando Filius Dei sanguinem & vitam fundere, per grauissima debuit tormenta? *Ex consideratione remedij, inquit S. Bernardus, periculi mei æstimo quantitatem.* Quid putemus? quantum oportet esse peccati pondus? primos parentes nostros depressit, atque è Paradiso extraxit; ipsum Luciferum & Angelos,

S. Bernard.
serm. 3. in
Natiuit.

Angelos, è cœlo in terram, immo infra terram deiecit. Et, vt videas, vel luxuriæ grauitatem: vnus liberi cum libera peccandi libido, immo matrimonium duntaxat, non sine raptu petum, totam euertit ciuitatem Sichimitarum. Plurium autem cæca voluptas, picem, sulphur, ignem de cœlo deuocauit, vt ostenderetur, quanta, post hanc vitam, in Acheronte incendia essent voluptuarijs præparata. Qui cum delicati sint, & pati nihil asperum possint, tantò acerbius sentient æternos cruciatus: *Quantum glorificauit se, & in delitijs fuit: tantum date illi tormentum & luctum.* Denique toti mundo tristissimum diluuium est immissum; deleta, præter septem homines, & paucas animantes, omnis caro. Cur, quia *omnis caro corruerat viam suam super terram.* Et, vt alius ait, *viros triumphales, victores gentium luxuria vicit.* Ita gladio, incendio, diluuijs, alijsque modis summus Iudex, libidinem plexit; quæ, ne seruet modum, tot habet modos formasque, vt meritò Erisichthonis Metro mutabilior possit credi, meritoque etiam varijs modis puniatur. Pythagoras dicebat: *in ciuitates primùm irrepisse delicias, mox saturitatem, deinde violentiam, postremò exitium.*

Gen. 34.

Apo. 18. 7.

Gen. 6. 12.

Macrob. li. 3.
Saturn.

Laërt. lib. 7.
cap. 1.

Aspice latè

Silius lib. 15.

*Florentes quondam luxus, quas verterit vrbes.
Quippe nec ira Deum tantum, nec tela, nec hostes,
Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.*

Testatur id Campana luxuria, quæ inuictum armis Annibalem illecebris suis complexa vincendum Romano militi tradidit. Illa ducem vigilantissimum, illa exercitum acerrimum dapibus largis, abundantanti vino, unguentorum fragrantia, Veneris usu lasciuiore, ad somnum & delicias euocauit. Quid his ergo vitijs fedius? quid etiam damnosius? quibus virtus atteritur, victoria languent, sopita gloria in infamiam conuertitur, animi & corporis vires expugnantur: adeò vt nescias, an ab hostibus, an ab illis capi pernitiosius habendum sit.

Valer. Max.
lib. 9. cap. 1.

Ex his tam varijs grauibusque pœnis ira Dei cognoscitur. Sed & illud docetur, omnes, qui præsumunt, perpensâ scelerum grauitate ac fœditate, à natura, à Deo, ab hominum zelosorum exemplis moneri, vt tam abominanda crimina non sinant impunita. Putent parentes domi, putent magistri in scholis, putent Confessarij in suo tribunali, putent Magistratus in curijs, putent Principes in aulis, è

XI.
LIBIDINEM
NIMIS INVA-
LESCENTEM,
DEI EXEMPLE
PUNIENDAM.

cælo ad se clamari, quod ad nauarchum, cum serio, ac iterato dictū est mandato: *Mitte foras Mariam, & bene nauigabis.* Accidunt infortunia, oriuntur tempestates Rerump. bellis omnia vastantur, vbique luctus, vbique dolor, vbique mors aut mortis imago, vbique scopuli & pacis ac tranquillitatis impedimentum: *Mitte foras Mariam, & bene nauigabis.* Res iam nobis prope redijt non tantum ad triarios, sed etiam ad vltimam penè lineam. *Dixi tibi, mitte foras Mariam, & salui eritis.* Emenda, castiga, extirpa impietatem. Non patereris, in vrbe, si scires adesse proditorem. Id, quod Sicheimitas, quod Sodomitas, quod totum, diluuij tempore, prodidit mundum, etiam alias plerasque prodit ciuitates. *Omnis caro corrumpit viam suam.* Hoc scriptura affirmat. Hoc sermo testatur quotidianus. Hoc experientia probat. Possem adducere & ipsos reos ac reas, qui audent dicere, quod ego, non possum credere, & temerarium esse aio, suspicari, iniquum iudicare; debeoq; meritò refutare priùs, quàm ad rem ipsam propiùs venio. Quid ergo dicunt? ita passim libidinem inualuisse, vt ne vna quidem virgo, reperiatur in tota ciuitate. Quod inprimis superat ipsam Lutheri maledicentiam, qui in aliqua ciuitate, vix quinque virgines dixit reperi. Hi aiunt, nullam. 2. Magnam tot innocentibus irrogant injuriam, magnam illorum parentibus, qui filias suas aliter custodiunt. 3. Qui hoc dicunt, ipsi sunt infames, infames autem, non possunt esse testes. 4. Quia solamen est miseris, non solum poenarum, sed & culparum habere socios: putant enim, se numero defendi, atque excusari, si plures sint inhonesti. 5. Deniq; in hos ipsos infamatores calumnia sua redundat. Ideò enim virgines non inueniunt, quia virgines non quarunt, sed meretrices; aut quia ipsi faciunt, vt virgines non possint inueniri. Quæ si tutæ esse volunt, cogantur aliò commigrare, aut & in monasteria se abdere. Quanquam ita infruniti sunt quidam, vt etiam prosequantur & persequantur abeuntes. Lucullum clarissimum Imperatorem aiunt, amatorio poculo perijsse: hi poculo tali non indigent; pereunt sine veneno volentes, & perniciem suam non fugiunt, sed fugientem quarunt.

Plin li. 23. c. 3.

XII.
IMPRORVM
FOEDITAS ET
MULTITUDO,

Ceterùm non est necesse, omnes esse tales, satis est magna nihilominus talium multitudo. 1. Sunt, qui solo visu perdunt castitatem, *Omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, iam macha-*

mæchatus est eam in corde suo. Expertus est hoc David, iam oculis Matth. 5. 28.
 mæchatus antè, quàm Bethsabeam ad se vocaret. Experimentur, qui,
 quotquot feminas aspiciunt, concupiscunt. 2. Quidam solo auditu
 rei turpis delectati castitatem perdunt. 3. Bibunt quidam, & ea su-
 munt, quibus in libidinem incitantur, atque hoc fine alijs antepo-
 nunt, jubentque sumere, vt fiant ad peccandum potentes. 4. Inuenti
 sunt ad hunc effectum & odores, & hoc sine odorifera gestantur, vt
 alliciant. 5. De tactu erubescere dicere. nam sunt, qui omnibus ianuis
 voluptatem admittunt. 6. Nec opus est adiumento membrorum;
 solo animo, vna cogitatione, vna imaginationis delectatione plu-
 rimi cælum vendunt, infernum emunt. Et possunt, tali cogitatione
 omnia huius generis peccata comprehendere. 7. Peccatur ratione,
 temporis, loci, modi, obiecti. Quidam dum tota hebdomade labo-
 rant, die festo, quem sanctificare deberent, amoribus vacant. Quin
 eo ipso tempore, quo alij in templis Deum colunt. Tunc absunt, &
 in templo Deo seruiunt herus & hera, pater & mater, regnat ergo
 domi filia, vel ancilla. Meminerunt multi adhuc eius puellæ, quæ
 ante non multos annos, hic capitis supplicium tulit, quia ipso die
 S. Parasceues, & illâ horâ, qua alij se flagellis castigabant, & expia-
 bant cruentis ictibus, quod peccauerant; alij autem spectatum &
 oratû prodierant, amasum suum citavit, & virginitatem suam pro-
 degit. Indignum est, tempus diuinis cultibus attributum negligere,
 & ad ipsam transferre obscænitatem. 8. Quemadmodum etiam in-
 dignum est, locum Deo consecratum libidinibus suis profanare. Mi-
 tissimus alioqui Christus, è templo tamen eiecit ementes & venden-
 tes. Quid faciet, si videat illuc homines ire, vt oculis & nutibus for- Ioan. 2. 15.
 nicentur, & adulterent? Stare in extremis scamnis, vt proximam
 habeant è regione allubescentem? Quo pacto illos puniet, qui in
 ipsis officijs diuinis, sapius de voluptate carnis, quàm honore Nu-
 minis cogitant? qui alia agunt, quæ ne nominare quidem fas est?
 Nonne hæ sunt abominationes, quas præuidet Daniel Propheta? Dan. 9. 27.
 nuncquid hoc est Adonidem adorare? & Cupidinem pro Deo ha- Matth. 24. 15.
 bere? 9. Supra dicta Maria non legitur fornicata; sed nimio con-
 iugij appetitu filios necans, ingenti miraculo fluctibus est hausta.
 Quid dicam, ô Deus? *omnis caro corruptit viam suam.* Ante hac ju- Gen. 6. 12.
 uenes & viri sequebantur feminas, & puellas; iam ipsæ puellæ &

fæminæ viros sequuntur, mittunt ad illos, vocant, inuitant. Si non parent, vltro ipsæ veniunt, & eos cubiculatim inuisunt, cum illis bibunt, ludunt, fitque, quod Propheta detestatur, vt meretrices desinant esse meretrices, nec enim mercedem accipiunt, sed soluunt. Et quod irâ Dei dignissimum est, à proprijs parentibus ad omnes epulas, choreas, & nocturnos conuentus ducuntur. Patre inebriato, filia est in potestate ebriosorum. Quin, vt se excusatas putent, aiunt nonnullæ matres, se ali à filiabus dona domum reportantibus, pro quibus honestatem foris reliquerunt. Execranda fuit illa Maria, ob filios à se occisos: an non erunt & istæ execrandæ? Inuitus dico, sed rei iniquitas mihi exprimit veritatem: Tot passim in vrbe aliqua committuntur scortationes, & tam pauca sunt, quæ partu prodant suam impuritatem. Vnde hoc? quia artes nôrunt, quia vel occidunt vix natos, & sine baptismo perdunt; vel faciunt, ne nascantur. Non essem tam audax in dicendo, nisi audirem, artificia hæc in laudem trahi, & fieri illicitum fornicandi. Milites jam aliquo tempore à cacodæmone opem accipientes, schedas, aut pilulas deuorant, quibus fiunt inuulnerabiles, &, vt vocant velut glacie astricti ac *indurati*. Hinc audaciores, & arte sua fidentes, quous in duellum prouocant. Diabolus hanc artem à viris in fæminas propagauit. Nam ecce, quò deueniat nostra ætas: puellæ sunt, quæ, hoc ipso nomine, audent iuuenes prouocare, quod dicant se esse *induratas*. Quid est hoc dicere? nisi quòd nôrint partum impedire aut perdere? & immunes sint à concipiendo? Hanc artem iactant, hanc sibi mutnò tradunt, hac ad fornicandum, sine vllò prolis metu eas alioqui retracturo, animant, & animantur. Quid est hoc aliud quàm occidere prolem? immo plus est; quia id agunt, vt proles vitam nunquam accipiat, natura reclamante, diabolo triumphante? Nam sicut milites, non nisi tacito, vel expresso cacodæmonis pacto fiunt *solidi* atque *indurati*, ita credibile est, & has Alastorem habere adiutorem. Quid ergo amplius ab illis expectemus, nisi vt veneficæ fiant, aut iam esse putentur? Tales artes ad magicas artes vel ducunt, vel ab illis proficiuntur. Videat ergo, qui tale commercium habet, cuius sit rivalis, & cum quo vices mutet. Habes itaque tempus, locum, modum, quin & obiectum omnia criminosè incestata. Nihil enim purum est, vbi est impurus homo.

Ab hoc autem & matrimonia violantur. Quid tu de illis putas, qui adolescenti dant potestatem, quoties libet, cum sua vxore bibendi, ludendi? eique, vt lubet, & quàm diu lubet noctes & dies assidendi? quid de eo; qui ipsi vxori licentiam dat abnoctandi, & vicissim licentiam accipit, ancillam aliamque illius loco substituendi? Quid de illis, qui obseruant militem ad vigilias euntem, vt, eo absente ipse possit esse paterfamilias in domo illius? Quid de eo, qui nullum facit inter solutam & liberam, inter cognatam & alienam, inter sacram & profanam feminam; immo inter hominem & bestiam; denique inter vxorem & dæmonem discrimen? An non hæc Sodoma est? an non irâ Dei, an non sulphure & igne piceo digna grauitas iniquitatis? Quid mirum si nauis Petri mergi incipiat? Si ciuitas, si regnum pereat, in quo tantam æternus iudex inuenit flagitiorum omnium sceditatem? Laodice Syriæ regina Antiochum Deum cognomento, maritum suum veneno extinxit, ob superinductam sibi Ptolomæi sororem Berenicem: cur Deus non extinguat homines, ob superinducta tot Mundo flagitia, qui dicitur, estque iustissimus Zelotes? *Dominus Zelotes nomen eius, Deus est amulator.* *Hæc dicentibus erubescenda essent, ait Hugo, si à facientibus præsumpta non fuissent: nunc autem sustineat in audiendo verecundiam, qui noluit in faciendo habere disciplinam.*

Exod. 34. 14.
Hug de inſtit.
nouit.

Quid ergo talibus restat? perire, vel pœnitentiam agere, & agere, dum tempus. Confessa est & Maria, sed Naucloero, non Sacerdoti, & serò nimis, nec eo, quo debuit sine ac modo. Si qui aliquo prædictorum scelerum genere se reos deprehendunt, confiteantur sacerdoti; quærant *Dominum, dum inueniri potest.* Si multi sunt innocentes, orent, vt nocentes conuertantur. Denique quisquis conuerti vult, ab illecebris suis se se auertat. Nemo ire potest in Orientem, nisi recedat ab Occidente. Apostoli sapiens monitio est: *Fugite fornicationem.* Iracundia leones adiuuat, pauor ceruos, accipitrem impetus, columbam fuga. Ita alia vitia cadunt, dum eis resistitur, libido fugâ superatur. Et quis non fugeret, sicut à facie colubri? imò vt à longè maiore malo. Quia, teste Boëtio, *meretrix nonaria est inferni ianua, via iniquitatis, scorpionis percussio, viscarium scelerum, puteum interitus.* Potest quidem & hæc vinci resistendo; non rarè tamē etiã incautè resistendo quis contaminatur; quemadmodū enim qui

XIII.
LVXXVIIAE
REMEDIA.

Isa. 55. 6.

1 Cor. 6. 18.

Boëtius de
scholastica
disciplina.

luctatur cura aduersario, immundam lutoque plenam habente vestem, etsi eum deiciat, tamen ipso eius amplexu contactuque maculatur; ita qui cum vitio hoc pugnat congregiando, quia immundissimum est, facillimè ipsa disputatione, qua repugnat, inquinatur.

Valer. Maxim. lib. 9. c. 1.

Quia, vel Ethnico teste, *blandum est malum luxuria, quam accusare aliquando facilius est, quam vitare.* Tutius est igitur cogitationem eiusmodi cum derestatione abijcere, quam retinendo velle examinare, & cum ea litigare. Nemo scintillam, si in vestem incidit, multoque minùs, si in manum, solet non quam primùm excutere.

S. Cyprian. serm. de ieiunio.

S. Hieronym. in c. 9. Eccles.

S. Hieron. in ep. ad Eustochium.

Cur ignem Cypridis non illico extinguis, o iuuenis, quando cogitationem tuam incipit calefacere? mox vret, de scintilla in flammam,

de flamma in incendium productus. *Diaboli primis titillationibus obuiandum est,* inquit S. Cyprianus, *nec coluber foueri debet, donec in serpentem formetur.* Et S. Hieronymus, *Diabolus, ait, serpens lubricus est,*

cuius capiti, hoc est, primae suggestioni si non resistatur, non est dubitandum,

quin in penetrabile cordis furtim illabatur. Itemque alibi: *Nolo sinas cogitationes libidinis crescere, nihil in te Babylonitè, nihil confusionis adolescat.*

Psal. 136. 8.

Dum paruus est hostis, interfice; nequitia, ne zizania crescant elidatur in semine. Audi Psalmistam dicentem. *Filia Babylonis misera: beatus, qui retribuet tibi retributionem tuam. Beatus qui tenebit, & allidet paruulos tuos ad petram.*

Quia enim impossibile est, in sensum hominis non irruere innatum medullarum calorem, ille laudatur, ille predicatur beatus, qui ut coeperit cogitare sordida statim interficit cogitatus, & allidit ad petram.

Petra autem Christus est. Ad hanc Petram cogitatus suos allidit, qui se ad spinas, ad flagra, ad clauos, ad crucem, ad vulnera, ad sanguinem Christi cogitandum conuertit.

Luc 24. 32.

Gal. 3. 24.

Si oportuit *Christum pati, & ita intrare in gloriam suam,* neque alij illuc intrabunt, nisi *qui carnem suam cum concupiscentijs crucifixerunt.* Stultus censetur, qui aurea æreis commutat: insanus est, qui voluptatem momentaneam sectatur, æterna gaudia perditurus.

Nam & Demosthenes, cum Laïs mille denarijs pacisci vellet, dixit: *Non emo pœnitere tanti: sed quia stultorum infinitus est numerus,*

idcirco plures à cruce Christi ad voluptates, quam à voluptatibus ad crucem Christi conuertuntur. Quamobrem etiam Arcefilaus Scythæ percontanti, *qui fieret, ut ab alijs sectis multi descicerent ad Epicureos, ab Epicureis nulli descicerent ad alios?*

Quoniam, inquit, *ex viris Galli sunt, ex Gallis viri nequaquam.*

Laërt. de vit. & morib.

Philosoph.

Eccle. 7. 13.

Idem Laërt.

lib. 4. cap. 6.

Quoniam, inquit, *ex viris Galli sunt, ex Gallis viri nequaquam.*

Quoniam, inquit, *ex viris Galli sunt, ex Gallis viri nequaquam.*

Quoniam, inquit, *ex viris Galli sunt, ex Gallis viri nequaquam.*

Quoniam, inquit, *ex viris Galli sunt, ex Gallis viri nequaquam.*

Sentiens.

Sentiens, homines esse proniores ad voluptatem, quàm ad virtutem, per Gallos enim intellexit sacerdotes Cybeles, euiratos. Paruum autem est inter euiratos & effeminatos discrimen: immo detestabilius est animo, quàm corpore emasculari. Quod qui non vult sibi fieri, feminas vitet, & cum feminis *mulierum exitia*, vt in prouerbio est, vitabit, quæ omnium ferè calamitatum authores viris fuisse dicuntur. Testis est Pandora Hesiodia; testis Helena & bellum Troianum; testis Medea; testis Ariadna; testis Hercules, à Deianira extinctus; testis Danaidum fabula; testis Lemniarum mulierum historia; testis Cleopatra; testis Dina; testis Bethfabea; testes omnes illæ feminae, quæ cor sapientissimi Salomonis deprauarunt; testis Dalila quæ Samsonem fortissimam ligauit; testis ipsa omnium mater Eua. Quanquam hæc ipsa etiam conuenit stultitiæ virorum ascribere, qui mulierculis tantùm indulserunt, vt velut amentes amore in quoduis malum sequerentur, cum par fuerit, vt illis moderantibus mulier natura stultior simul & imbecillior minùs desiperet. Quod enim animus est corpori, id virum mulieri oportet esse: qui si mulierosus est, improbus est, quia *occasione duntaxat opus est improbitati.*

CAPVT IV.

INVIDIÆ ET ÆMVLATIONIS CRIMEN
 QVOVSQVE SE EXTENDAT? IN REGIS
 FILIO PARRICIDA DEMONSTRATVR.

PARS PRIMA.

IN fabulis est, Iouem aliquando, eum diuersos vellet hominum sensus explorare, moresque illis suos ostendere, misisse Apollinem in terras, vt voluntates humanas experiendo cognosceret. In terras delatus Apollo primùm incidit in duos vnà stantes, iisdem quidem vtrumque; vitijs affinem, sed in vno *Auaritia*, in altero *Inuidia* magis dominabatur. Hos comiter allocutus Apollo, eorumque morbos è votis & sermonibus tanquam in trutina deprehendens, copiam illis fecit liberè petendi, quod vellent; promissione addita, id quod vterque petiisset, ratum se habiturum, ea tamen conditione ac lege, vt, quod sibi vnus petiisset, alteri duplum

I.
 INVIDI ET
 AVARI APO-
 LOGVS.